

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.071/2024/8. szám

A felperes:

felperes Nyrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd ügyvédi iroda címe)

Az alperes:

alperes Kft. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

Lantos Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lantos Áhim Bálint, ügyvédi iroda címe)

A per tárgya:

Factoring keretszerződésből eredő tartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szolnoki Törvényszék 29.G.20.187/2022/81.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 29.G.20.187/2022/82.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 3 648 666 (hárommillió-hatszáznegyvennyolcezer-hatszázhatvanhat) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes mint faktor és a adós Kft. (a továbbiakban: adós) 2019. július 18. napján faktoring keretszerződést kötöttek egymással, amelynek 1.2.2 pontja szerint az adós a felperesre engedményezte a kötelezettekkel szemben a faktoring keretszerződés aláírásakor már létező jogviszony alapján fennálló, kötelezett által elismert teljesítés alapján kiállított számlában, vagy egyéb dokumentumban foglalt és igazolt vagy jövőben keletkező, jövőben esedékesé váló, valamennyi követeléseit. A felperes az adósnak a faktorálás összegét előfinanszírozás formájában is teljesíthette, amelynek feltételeit a szerződés 5.2 és 5.3. pontjai – az 5.3.4. pontban szabályozva a faktoring keretszerződés aláírását követően létrejövő jogviszonyokból eredő átruházott követelések esetét –, valamint az 1. számú melléklete tartalmazták.

[2] A szerződés 5.3.4. pontjában a szerződő felek szabályozták, hogy bármely olyan átruházott követelés tekintetében, amely alapjául szolgáló jogviszony csak a faktoring keretszerződés aláírását követően jött létre, az átruházott követelés adós általi felperesre történő engedményezése a faktoring jogcím alapján a következőképp történik:

5.3.4.1. Az előfinanszírozási kérelem vagy egyéb a felperes részére az adós által küldött ilyen tartalmú dokumentum ajánlatnak minősül az adós részéről az átruházott követelés felperesre történő engedményezésére azzal, hogy az ajánlati kötöttség ideje 30 munkanap.

5.3.4.2. A felperes jogosult az ajánlatot elfogadni, vagy az ajánlat elfogadását a faktoring keretszerződés rendelkezéseinek megfelelően akár indokolás nélkül megtagadni.

5.3.4.3. Az ajánlat a felperes részéről kizárólag akkor tekinthető elfogadottnak, ha e-mail formájában „Faktorszámra jóváírások-terhelések” bizonylat (forgalmi kivonat) megküldésével visszaigazolja az adósnak az előfinanszírozási kérelem befogadását, az engedményezési ajánlat elfogadását és a folyósítást.

[3] A szerződés 6.6.1. pontja azt tartalmazza, hogy a felperes köteles a megvásárolt átruházott követelést visszaengedményezni az adósra, akkor és amennyiben az adós visszafizetési kötelezettségét teljesítette és a felperes valamennyi az adóssal és a kötelezettrel szemben fennálló követelése az adós által megfizetésre került, és azzal a feltétellel, hogy e tekintetben a felperes a kógens jogszabályok által lehetővé tett körben minden felelősséget, szavatosságot és jótállást kizár. A felperes jogosult a visszafizetési kötelezettség teljesítését megelőzően is egyoldalú nyilatkozattal az adósra visszaengedményezni az átruházott követeléseket, ez azonban nem mentesíti az adóst a visszafizetési kötelezettségének teljesítése alól.

[4] A faktoring keretszerződés azonnali hatályú felmondása esetére a 9.3.1. b) pontja szerint a visszafizetési kötelezettség adós által történő teljesítését követően köteles a felperes külön értesítés nélkül visszaengedményezni az átruházott követeléseket, amennyiben az adós a felperes felé fennálló fizetési kötelezettségének eleget tett.

[5] A finanszírozási keretösszeg a faktoring keretszerződés 1. számú mellékletének 2021. március 10-i módosításával az 1/a. mellékletben foglaltak szerint 298 000 000 forint volt.

[6] A faktorálás tényét és az adós személyét a hitelbiztosítéki nyilvántartásba 2019. július 19. napján bejegyezték. Az engedményezett követeléseket érintően a felperes hitelbiztosítási szerződést kötött a A.... Magyarországi Fióktelepével.

[7] Az adós mint eladó és az alperes mint vevő között 2021. február 10. napján 1043 tonna NP 16-20 BB típusú és 89 000 forint/tonna + áfa egységárú, 2021. március 17. napján 437,4 tonna, NP 16-20 BB típusú és 90 000 forint/tonna + áfa egységárú, 2021. március 17. napján 442 tonna NP 16-20 BB típusú és 89 000 forint/tonna + áfa egységárú 2021. március 31. napján 332 tonna NPK 10.26.26 BB típusú és 118 000 forint/tonna + áfa egységárú, 2021. április 14. napján 310 tonna DAP 18-46 BB típusú és 145 000 forint/tonna + áfa egységárú, valamint 2021. április 27. napján 157 tonna APP 11-37 típusú és 150 000 forint/tonna + áfa egységárú műtárgya megvásárlására adásvételi szerződések jöttek létre.

[8] Az adásvételi szerződések 2. pontjában a fizetési határidőt a számla kiállításától számított 180. napban állapították meg, míg a szerződések 5.2. pontjában a fizetési késedelem esetére havi 1% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki.

A szerződések 3.2. pontja szerint az áru alperes általi mennyiségi átvétele az 1. számú mellékletben meghatározott teljesítés helyén, darabszámlálással vagy (ömlesztett áru esetén) mérlegeléssel történik, amelyről az adós szállítólevelet állít ki, és azon az alperes a teljesítést, a birtokbavételt igazolja. Az alperes ezen teljesítésigazolása alapján történik a számla kiállítása.

A szerződések 1. számú melléklete alapján a teljesítés helye az adós adósi telephely címe szám alatti telephelye, míg a teljesítés ideje a megrendelés adós általi visszaigazolását követő második nap.

[9] Az adásvételi szerződések megkötésének napján az adós a szerződésben meghatározott műtrágya szolgáltatásáról szállítóleveleket állított ki, azokat az alperes képviselője cégszerű aláírással látta el. Ugyanezen a napokon a B... Kft. mint tároló és az alperes tárolási szerződéseket kötöttek, amelyek értelmében az alperes az adóstól vásárolt műtrágyát elszállításig a tároló saját telephelyén (adósi telephely címe) tárolja, és annak átvételét a tároló a szerződések aláírásával elismerte és nyugtázta. A tároló az alperes által vásárolt műtrágyának a többi árukészlettől elkülönítetten való őrzését és nyilvántartását vállalta.

[10] Az adós 2021. február 10. napján VSz-2021/00654 számon 2021. augusztus 8-i fizetési határidővel 117 890 290 forint összegű, 2021. március 17. napján VSz-2021/01371 számon 2021. szeptember 13-i fizetési határidővel 49 994 820 forint összegű, 2021. március 17. napján VSz-2021/01390 számon 2021. szeptember 13-i fizetési határidővel 49 959 260 forint összegű, 2021. március 31. napján VSz-2021/01725 számon 2021. szeptember 27-i fizetési határidővel 49 753 520 forint összegű, 2021. április 14. napján VSz-2021/01985 számon 2021. október 11-i fizetési határidővel 57 086 500 forint összegű és 2021. április 27. napján VSz-2021/02234 számon 2021. október 24-i fizetési határidővel 29 908 500 forint összegű vételárról állított ki számlát.

[11] Az adós az adásvételi szerződések megkötésének napján „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban írásban értesítette az alperest a faktoring szerződésen alapuló engedményezések tényéről, az adásvételi szerződésekből fennálló – kötelezett levonás feltüntetésének hiányában a számla összegével megegyező – tartozások összegéről, és felhívta az alperest, hogy a felperes részére teljesítsen. Az engedményezési értesítőkben az alperes az engedményezést tudomásul vette, és igazolta, hogy az adós a számlák alapjául szolgáló kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, és kijelentette, hogy a felperes felé az engedményezett követeléssel tartozik. Kijelentette továbbá, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően – a fentiekben az általa megadott levonásokon túl – semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond és a faktorálható összegként megjelölt összeget további levonás vagy ellenkövetelés nélkül hiánytalanul a felperes meghatározott számú fizetési számlájára határidőben teljesíti.

[12] Az adós a fenti adásvételi szerződésekre tekintettel a felpereshez e-mailben előfinanszírozási kérelmeket nyújtott be, amelyekhez csatolta az ahhoz kapcsolódó adásvételi szerződést, a számlát és a számlához kapcsolódó teljesítésigazolást alátámasztó dokumentumot, a szállítólevelet, továbbá az engedményezési értesítő és teljesítési utasítást. A felperes az előfinanszírozási kérelmek elfogadását e-mailben visszaigazolta, és a VSz-2021/00654 számú számlához kapcsolódóan 2021. február 10. napján 106 101 261 forint, a VSz-2021/01371 számú számlához kapcsolódóan 2021. március 17. napján 44 995 338 forint, a VSz-2021/01390 számú számlához kapcsolódóan 2021. március 23. napján 44 963 334 forint, a VSz-2021/01725 számú számlához kapcsolódóan 2021. március 31. napján 19 989 434 forint, 2021. április 1. napján 5 778 166 Ft, 2021. április 12. napján 17 917 860 forint, 2021. április 14. napján 1 092 708 forint, a VSz-2021/01985 számú számlához kapcsolódóan 2021. április 14. napján 43 907 292 forint, 2021. április 28. napján 7 470 558 forint, míg a VSz-2021/02234 számú számlához kapcsolódóan 2021. április 28. napján 5 784 049 forint összegű, mindösszesen 298 000 000 forint kifizetést teljesített

előfinanszírozásként az adós részére. A faktoring keretszerződésben meghatározott azon folyósítási feltételt, hogy a továbbértékesített áru ellenértékét az adós a beszállító felé maradéktalanul megfizette, a felperes az előfinanszírozást megelőzően az adós bankszámlái alapján ellenőrizte, azt vizsgálva, hogy a finanszírozott összeget meghaladja-e a kifizetett műtrágya értéke.

[13] Az alperes a faktoring keretszerződés tartalmát nem ismerte, ugyanakkor arról tudott, hogy az általa aláírt engedményezési értesítő is feltételét képezi a felperes faktoring keretszerződésből eredő teljesítésének. Az adásvételi szerződések megkötését megelőzően az adós a tárolócsarnokában az alperes számára bemutatta a szerződéssel érintett mennyiségű műtrágyát.

[14] Az alperes az adásvételi szerződések megkötésének napjain, az utolsó szerződés esetében az azt követő napon küldött elektronikus levelekben megerősítette, hogy a faktorálási értesítőt az ügyvezetője írta alá, és nyilatkozott arról, hogy azokat tudomásul vette és a számlák ellenértékét az értesítőben megjelölt számlára utalja.

[15] Az alperes 2021. május 31. napján a felpereshez címzett nyilatkozatában elismerte a fenti számlák szerint fennálló kötelezettségét.

[16] Az alperes 2021. június 23. napján felhívta az adóst, hogy az első öt adásvételi szerződés tárgyát képező műtrágyát szállítsa le, a szállítási ütemtervet küldje meg. Az adós azonban szállítási ütemtervet nem készített, a műtrágya kiszállítása iránt nem intézkedett.

[17] A felperes a faktoring keretszerződést 2021. július 28. napján azonnali hatállyal felmondta.

[18] Az adós 2021. augusztus 13. napján VSz-2021/02820 sorszám alatt a VSz-2021/01985 sorszámú, VSz-2021/02821 sorszám alatt a VSz-2021/01725 sorszámú, VSz-2021/02822 sorszám alatt a VSz-2021/000654 sorszámú, VSz-2021/02823 sorszám alatt a VSz-2021/01371 sorszámú, valamint VSz-2021/02824 sorszám alatt a VSz-2021/01390 sorszámú számlára utalással negatív előjelű számlát állított ki, azonban az eredeti számlában foglaltaktól eltérő teljesítési határidő megjelölésével.

[19] Az alperes a 2021. augusztus 23. napján kelt levelében tájékoztatta a felperest arról, hogy az adásvételi szerződések aláírásával a műtrágyát átvették, a tárolási szerződésekkel azt a tárolónál helyezték el, és a közöttük fennálló gyakorlatra tekintettel a vételárat addig nem fizeti meg, amíg az adós az általa megjelölt telephelyekre a műtrágya nem szállította ki. A bátaszéki telephelyen tárolás céljából elhelyezett műtrágyát ellenőrizték és megállapították, hogy a raktárban nincsen a betároltnak megfelelő mennyiségű műtrágya, és erre a tároló felszólítás ellenére magyarázatot nem adott. Részére az adós 2021. augusztus 17. napján stornó számlákat küldött meg, azonban annak okát nem közölte, ezért azt az adós egyoldalú elállásaként értékelte. A felperes válaszlevelében vitatta az alperes kifogásait, és felszólította az addig lejárt követelések megfizetésére.

[20] Az alperes a 2021. augusztus 30. napján kelt levelével a stornó számlákat az adósnak visszaküldte, arra hivatkozással, hogy a teljesítési időpontok nem egyeznek meg az eredeti számlákon szereplő teljesítési időpontokkal. Kérte a számlák helyesbítését, és közölte, hogy azokat elállásként értékelte.

[21] A műtrágya vételárát az alperes a felperesnek határidőben és azt követően sem fizette meg.

[22] Az adós 2021. december 8. napja óta felszámolás alatt áll. A felperes a jelen perben érvényesített követelésével összefüggésben az adós felszámolási eljárásában hitelezői igényt nem jelentett be.

A felperes kereste és az alperes védekezése

[23] A felperes módosított keresetében elsődlegesen kérte, kötelezze a bíróság az alperest 354 592 890 forint, és ezen összegből 117 890 290 forint után 2021. augusztus 10. napjától, 99 954 080 forint után 2021. szeptember 14. napjától, 49 753 520 forint után 2021. szeptember 28. napjától, 57 086 500 forint után 2021. október 12. napjától, valamint 29 908 500 forint után 2021. október 25. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamata, továbbá 85 431 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Másodlagosan és – eltérő érvényesíteni kívánt jog megjelölése miatt – harmadlagosan kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 298 000 000 forint, és ezen összegből 106 101 261 forint után 2021. február 11. napjától, 44 995 338 forint után 2021. március 18. napjától, 44 963 334 forint után 2021. március 24. napjától, 44 778 168 forint után 2021. április 15. napjától, valamint 57 161 899 forint után 2021. április 29. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamat, továbbá 86 847 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként az elsődleges keresete esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:1. § (1) bekezdését, 6:405. §-át, 6:406. §-át, 6:193. § (1)-(3) bekezdését, 6:197. § (1) bekezdését, 6:198. § (1) és (2) bekezdését, 6:215. § (1) bekezdését, 6:26. §-át, 6:42. § (1) és (2) bekezdését, 6:58. §-át és 6:153. §-át, a másodlagos kereseti kérelem tekintetében a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését és 6:587. §-át, míg harmadlagos kereseti kérelmét illetően a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését, 6:519. §-át és 6:522. § (1) bekezdését jelölte meg.

[24] Előadta, az adós és az alperes között 2021. február 10., március 17., március 31., április 14. és április 27. napjain létrejött adásvételi szerződések alapján az adós a termékeket az alperesnek átadta, annak tényét a szállítólevelek igazolják. Ezért az alperes a szerződések alapján köteles a vételárát megfizetni, amely kötelezettségének azonban nem tett eleget. A faktoring keretszerződés alapján pedig a vételár követelések az adóstól a felperesre szálltak át, így jogosult azt az alperessel szemben érvényesíteni. Az alperesnek az engedményezési értesítőtől tudnia kellett, hogy milyen jogcímen, milyen határidő mellett, milyen összegű tartozása áll fenn, és hogy ezeket a fennálló tartozásokat az engedményezési értesítőkből meghatározott határidőn belül a felperesnek köteles megfizetni. Az alperes az engedményezési értesítők záradékát aláírásával látta el, ebben kifejezetten elismerte, hogy az adós az adásvételi szerződések alapján fennálló kötelezettségét teljesítette, és az abban foglalt

termékeket az alperes részére leszállította, hiánytalanul a szerződés szerinti minőségben átadta, a felperessel szemben az engedményezési értesítőben meghatározott tartozása áll fenn. Az alperes kifejezetten lemondott azon jogáról, hogy a felperessel szemben kifogással él, ellenkövetelést vagy beszámítást érvényesít, és vállalta, hogy az engedményezési értesítőben meghatározott összeget az abban meghatározott határidőben a felperesnek hiánytalanul megfizeti. Az alperes a tartozás fennállását, az adós teljesítését és a termék birtokbavételét elismerte a szállítólevél aláírásával is, amely következtében az adós az alperessel szemben a fizetési kötelezettséget tartalmazó számlákat kiállította. Az alperes az engedményezési értesítőben feltüntetett bankszámlára történő átutalással volt köteles teljesíteni, de ennek nem tett eleget.

[25] Másodlagos keresetét arra alapította, hogy az alperes utaló magatartása, a teljesítést elismerő kifejezett nyilatkozata nélkül nem fizetett volna előfinanszírozásként az adós részére a faktoring keretszerződés alapján. Harmadlagos kereseti kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperes jogellenesen járt el a szállítólevél, teljesítési igazolás aláírásakor, mivel azt megelőzően az adós teljesítését nem ellenőrizte, holott tudomása volt arról, a felperes csak és kizárólag abban az esetben nyújt előfinanszírozást az adós részére, amennyiben az alperes az adós szerződésszerű teljesítését visszaigazolja.

[26] Az alperes elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérte az adásvételi szerződésekben foglalt illetékességi kikötésre figyelemmel. Érdemi védekezése a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint az elsődleges kereseti kérelem szerint vételár teljesítését a felperes nem követelhet, mivel az adásvételi szerződések, valamint a faktorálási értesítés és teljesítési utasításhoz fűzött kötelezett egyoldalú jognyilatkozatok tévedés és megtévesztés miatt érvénytelenek. Az adós megtévesztő, tévedésbe ejtő magatartását abban jelölte meg, hogy bár maga ellenőrizte az eladott mennyiséget, az adós olyan árut értékesített, amely vagy nem képezte a tulajdonát, vagy eleve nem rendelkezett annyi áruval, hogy a megkötött szerződésekben foglaltaknak eleget tudjon tenni. Az adós ügyvezetőjével szembeni büntetőeljáráshoz készült igazságügyi szakértői vélemény ugyanis megállapította, a perrel érintett időszakban az adós nem rendelkezett az eladott mennyiségű műtrágyával, amelyet alátámaszt az is, hogy a beszállító sem adott el annyi műtrágyát az adósnak, mint amennyit az továbbértékesített. Utalt arra, az érvénytelenségi kifogásait az engedményes felperessel szemben is érvényesítheti, és a megtámadás jogát kifogás útján akkor is gyakorolhatja, ha a megtámadási határidő már eltelt volna. Kérte az eljárás felfüggesztését az adós ügyvezetőjével szembeni büntető eljárás befejezéséig.

[27] Érvénytelenségi kifogásának alaptalansága esetére hivatkozott arra, a felperes az alperesre megállapított finanszírozási keretösszeg fölött finanszírozott, a tulajdonjog megszerzésének hiányában vételár megfizetésére nem köteles, és a vételár követelések nem is voltak engedményezhetőek a Ptk. 6:194.§ (1) bekezdése alapján, mivel az alapjogviszonyok az engedményezési szerződés létrejöttékor nem léteztek. Érvélese szerint továbbá a perbeli faktoring szerződés nem valódi faktoring volt, a felperes nem vállalta át az engedményezett követelés behajthatatlanságának kockázatát. Az alperes így a teljesítése hiányában a felperessel szembeni helytállás alól a Ptk. 6:405. §-a alapján mentesült, és a felperes az adóssal szemben érvényesítheti a követelést. Emellett a faktoring keretszerződésnek a vételár követelések esedékességét megelőző felmondása miatt is beállt az adós visszafizetési kötelezettsége a Ptk. 6:407. § (2) bekezdése értelmében, amely következtében követelést szintén csak az adóssal szemben érvényesíthet a felperes. Állította azt is, az adós

szereződésszegése folytán az adásvételi szerződésektől elállt, amelyet az adós tudomásul vett. Az adásvételi szerződések így megszűntek, és ezáltal a vételárral nem tartozik.

[28] A másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeket megalapozatlannak tartotta, mivel kár nem keletkezhett, és szándékos károkozó magatartást az adós általi megtévesztésre figyelemmel nem tanúsított. Az utaló magatartás miatti kárigényt kizáró felperesi önhiba fennálltát a finanszírozási feltételek ellenőrzésének hiányossága miatt megállapíthatónak tartotta.

[29] Az elsőfokú bíróság 7. sorszámú végzésével az eljárás megszüntetése iránti kérelmet elutasította, miután az adásvételi szerződések rendelkezéséből következő Fővárosi Törvényszék illetékessége a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 27. § (6) bekezdése alapján nem köthető ki.

Az elsőfokú ítélet

[30] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 354 592 890 forintot, és ezen összegből 117 890 290 forint után 2021. augusztus 10. napjától, 99 954 080 forint után 2021. szeptember 14. napjától, 49 753 520 forint után 2021. szeptember 28. napjától, 57 086 500 forint után 2021. október 12. napjától, valamint 29 908 500 forint után 2021. október 25. napjától a kifizetés napjáig járó havi 1% mértékű késedelmi kamatát, valamint 85 431 forint behajtási költségátalányt. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 4 040 000 forint perköltséget. Rendelkezett az elnöki letétben lévő összesen 10 500 forint visszautalásáról.

[31] Határozatának indokolása szerint az adós által kiállított „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítés utasítás” elnevezésű okiratokkal, az előfinanszírozási kérelmekkel és az azokat visszaigazoló elektronikus levelekkel, valamint az előfinanszírozásként folyósított összeg kifizetésére vonatkozó bizonylatokkal a felperes bizonyította a faktorálás és az engedményezés tényét, továbbá az alperes engedményezésről való értesítését. Rögzítette, a Ptk. 6:89. § (4) bekezdése értelmében az alperes megtámadási jogát a marasztalásra irányuló perben kifogás útján attól függetlenül érvényesíthette, hogy a megtámadási határidő eltelt-e. Nem állt fenn továbbá olyan körülmény sem, amely miatt a Ptk. 6:89. § (5) bekezdése alapján a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítés utasítás” elnevezésű okiratokban tett kötelezett nyilatkozatokat érintően a megtámadási joga megszűnt volna. Ezért e nyilatkozatok kapcsán érdemben vizsgálta az alperesnek a tévedésre és megtévesztésre alapított érvénytelenségi kifogását.

[32] A tévedés kapcsán rámutatott, a kötelezett jognyilatkozata a felpereshez címzett egyoldalú jognyilatkozat, ezért az érvénytelenségi kifogás csak akkor lehet megalapozott, ha az alperes tévedését a felperes okozta vagy azt felismerhette. A lefolytatott bizonyítás eredményeként úgy ítélte, a felperes az alperes állított tévedését nem ismerhette fel. A felperes ugyanis a faktorálási szerződés alapján olyan szerződésekből eredő követelések faktorálását vállalta, amely szerződéseket az adós már teljesített, ezért volt folyósítási feltétel is a faktoring szerződés alapján az, hogy a teljesítés igazolt legyen. Az adásvételi szerződések, az adós által kiállított számlák és aláírt szállítólevelek, illetve a

tartozáselismerést és joglemondást tartalmazó kötelezetti nyilatkozatok ismeretében a felperesnek nem kellett arra következtetnie, hogy a teljesítés bármilyen okból nem történt meg. A teljesítéskor továbbá a megvizsgálási kötelezettség nem a felperest, hanem az alperest terhelte, aki a saját nyilatkozata szerint maga sem ismerte fel a teljesítés állított akadályát. Emellett a teljesítés akadályára az adós bankszámlakivonatai alapján sem következtethetett a felperes, mivel azok is alátámasztották az adós általi műtrágya beszerzések volumenét és értékét.

[33] A megtévesztést érintően megállapította, a felperes jóhiszemű volt, mivel nem tudhatta, hogy az általa teljesítendő finanszírozást megalapozó okiratok valótlan tartalmúak, valamennyi okirat ugyanis arra utalt, hogy az adós részére a teljesítés megtörtént és ez volt a felperes által történő finanszírozás feltétele. Az adásvételi szerződések teljesítésében az alperes volt érdekelt, neki volt szüksége a megvásárolt árura, az alperes részére volt halasztott fizetés engedélyezve. A finanszírozás megtörténtéig az alperes részéről nem volt olyan jelzés a felperes felé, amely az okiratok valóságtartalmát megkérdőjelezte volna. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a felperes kizárólag a nála vezetett bankszámlakivonatokat vizsgálta a beszállító felé történő adósi kifizetéseknél, mivel azok önmagukban is arra utaltak, hogy a műtrágyát az adós beszerezte, az alperes pedig a megküldött nyilatkozata szerint az adós teljesítését elismerte. Miután maga az alperes sem ismerte fel a tévedést, illetve a megtévesztést, az a felperestől sem volt elvárható a rendelkezésére álló okiratok alapján. Mindezekre tekintettel a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítés utasítás” elnevezésű okiratokban tett kötelezetti nyilatkozatokat illetően a tévedés és megtévesztés miatti érvénytelenségi kifogást alaptalannak találta, és ezeket a jognyilatkozatokat érvényesnek tekintette.

[34] Kifejtette, a perbeli faktoring keretszerződés a Ptk. 6:405. §-a szerinti visszkeresetes faktoring volt, amelyet alátámasztanak e szerződés 1.2.2. és 6.6.1. pontjaiban foglaltak. Ezért a szerződés alapján a felperes igényt érvényesíthet választása szerint akár az adóssal, akár az alperessel szemben, amennyiben az alperes határidőben nem teljesít. Az alperes nem mögöttesen felelős, így a vele szembeni igény érvényesítést nem kell megelőznie az adóssal szembeni igényérvényesítésnek. A hitelbiztosítási jogviszony pedig az alperes fizetési kötelezettségét nem érintette, mivel arra vonatkozóan adat nem merült fel, hogy a hitelbiztosítási szerződés a felperessel szembeni igényérvényesítést kizárná, és a hitelbiztosító nem térített.

[35] Megállapította, a faktoring keretszerződés 5.3.4. pontja lehetőséget biztosított az aláírását követően keletkezett követelések engedményezésére, amely az előfinanszírozási kérelem adós általi benyújtásával és annak felperes általi visszaigazolásával, valamint az előfinanszírozási összeg folyósításával történt meg. A faktoring jogügylet részét képező egyedi engedményezések időpontját így megelőzte az egyes adásvételi szerződések létrejötte, amely folytán a perbeli követelések engedményezhetők volt. Kitért továbbá arra, az alperes nem hivatkozhat az engedményezési szerződés érvénytelenségére sem, mivel személyét a faktorálás, engedményezés miatt hátrányosan érintő speciális körülmény nem áll fenn.

[36] Kifejtette, a Ptk. diszpozitív rendelkezéseiből következően az alperes az engedményezővel szemben a Ptk. 6:197. § (2) bekezdése alapján őt megillető jogairól lemondhat, ahhoz jogszabály az érvénytelenség jogkövetkezményét nem fűzi. Az alperes ugyanis csupán az adásvételi szerződésből eredő igényének és azzal bármely egyéb jogcímen

támasztható kifogásoknak a felperessel szembeni érvényesítéséről mondott le, az adóssal szemben a szerződésből eredő követeléseit változatlanul érvényesítheti. Miután az alperes a felperesre engedményezett követelés és annak teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásáról lemondott, a felperessel szemben anyagi jogi kifogást eredményesen nem hozhatott fel jelen eljárásban. A lemondó nyilatkozat szerint ugyanis az alperes a felperesre engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így az adásvételi szerződések érvénytelenségére, az adós teljesítésének hiányára, azaz szerződésszegésre alapított kifogás érvényesítésének jogáról is lemondott. Ezért arra a következtetésre jutott, az alperes nem hivatkozhat a felperessel szemben az adásvételi szerződések érvénytelenségére és az adós teljesítésének hiányára. Nem vizsgálta emiatt, hogy az adós részéről történt-e teljesítés, és az adós az adásvételi szerződések megkötésének időpontjában rendelkezett-e olyan árumennyiséggel, amely lehetővé tette az alperes részére a műtrágya átadását. Mellőzte így a teljesítésre vonatkozó bizonyítékokat.

[37] Utalt arra, az alperes a joglemondó nyilatkozat folytán a felperessel szemben az adásvételi szerződés adóssal való közös megszüntetésére sem hivatkozhat, az ezzel kapcsolatos igényét az adóssal szemben érvényesítheti. Megjegyezte, a Kúria – helyesen – Gfv.VI.30.119/2023/9. számú ítélete nem volt irányadó, mivel az alperes joglemondó nyilatkozata folytán a teljesítést vizsgálni nem kellett. Szükségtelessel találta az eljárásnak az adós ügyvezetőjével szembeni büntetőeljárás befejezéséig való felfüggesztését, az adós ügyvezetőjének büntetőjogi felelőssége ugyanis nem előkérdése a pernek, attól sem a kereset, sem az ellenkérelem elbírálása nem függ. A tévedésre és megtévesztésre alapított érvénytelenségi kifogás a perben lefolytatott bizonyítás útján érdemben elbírálnak volt, célszerűségi szempontok pedig az eljárás felfüggesztését nem indokolhatták.

[38] Az elsődleges kereseti kérelem alapossága miatt a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmek és az azzal összefüggő érvek, bizonyítási indítványok elbírálását mellőzte.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[39] Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a perbeli adásvételi szerződések és egyoldalú jognyilatkozatok érvénytelenek, ezáltal a Ptk. 6:108. § (1) bekezdése szerint az adásvételi szerződések teljesítését nem lehet követelni, figyelemmel arra is, hogy tulajdonjogot nem szerzett és vételár megfizetésére nem köteles. Hivatkozott arra, a Ptk. 6:26. §-a önmagában megteremti annak lehetőségét, hogy bizonyíthassa, a jognyilatkozat megtételének időpontjában a tartozás érvénytelen szerződésen alapul. A jogról lemondó nyilatkozat nem terjedhet ki a tartozáselismerő nyilatkozat érvénytelenségére vonatkozó megtámadási jogról való lemondásra. Az engedményezés esetében pedig a Ptk. 6:193. § (3) bekezdése alapján nem keletkezik új kötelelem, csupán a jogosulti oldalon következik be alanyváltozás, így a kötelezett a Ptk. 6:197. § (2) bekezdése alapján a jogutód engedménnyel szemben érvényesítheti mindazokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenköveteléseket, amelyek az engedményezővel szemben az értesítéskor már fennállt jogalapon keletkeztek.

[40] Kiemelte, jogról lemondó egyoldalú nyilatkozatok ingyenesek voltak, miután azok ellentételezéseként semmilyen ellenszolgáltatást vagy visszerhet nem kötöttek ki. A Ptk 6:9. §-a alapján alkalmazandó 6:93. §-a szerint ingyenes szerződés esetén pedig tévedés, téves feltevés, vagy harmadik személy részéről történő jogellenes fenyegetés, vagy megtévesztés címén pedig a szerződést, illetve az egyoldalú jognyilatkozatot akkor is meg lehet támadni, ha e körülményeket a másik fél nem ismerhette fel. Ezért nem tartotta lényegesnek, hogy a felperes vagy más személy a tévedést vagy megtévesztést felismerte-e vagy sem, ezeket a perben nem volt szükséges vizsgálni. A tévedés és megtévesztés miatt a joglemondó nyilatkozatok érvénytelenek, amely esetben vizsgálni lehet az adásvételi szerződések és az ezen jogviszonyból fakadó vételár követelés érvényességét, ezen utóbbi körében az alapkötelem teljesítését vagy annak hiányát. Ezen értelmezés alaptalansága esetére hivatkozott arra, hogy az engedményezéssel nem jön létre önálló, az alapkötelemtől független jogviszony a kötelezett és az engedményes között, csupán az alapkötelem jogosultja változik. A teljesítési utasításokkal azonos időpontban és azonos okiratokban tett joglemondó nyilatkozatok címzettje így az alperessel szerződéses jogviszonyban álló adós volt. Ezért a megtámadásra vonatkozó általános szabályok szempontjából a kötelezettel szerződő másik fél alatt az alapkötelem jogosultját kell érteni. Amennyiben pedig a joglemondó nyilatkozat címzettjének a felperes lenne tekintendő, a jognyilatkozatok megtámadására vonatkozó általános szabályok szempontjából másik fél alatt mind a kötelezettel szerződéses jogviszonyban álló eladót, mind az engedményezés folytán bekövetkezett alanyváltozásra tekintettel annak jogutódját is érteni kell. A kötelezett ugyanis a jogosulti oldalon bekövetkezett, tőle független alanyváltozással hátrányosabb helyzetbe a jogviszonyban nem kerülhet.

[41] A joglemondó nyilatkozatok érvényessége esetére állította, a jognyilatkozatok – azok nyelvtani értelme alapján – kizárólag a Ptk. 6:196. § (2) bekezdésében meghatározott jogokról való lemondásra vonatkozhattak.

[42] Megítélése szerint a rendelkezésre álló bizonyítékok, így bankszámlakivonatokat, vámhatósági határozatok, a beszállító feljelentése, a nyomozóhatóság tájékoztatása alapján megállapítható az adós teljesítésének hiánya. Utalt arra, nem a felperesi pénzügyi vezető által vezetett számlákon folyt az adós forgalma, így nem vonható le olyan következtetés, hogy a felperes eleget tett volna azon ellenőrzési kötelezettségének, hogy az adós a cég 1. neve felé az áru ellenértékét megfizette-e. Amennyiben pedig az eddig lefolytatott bizonyítás alapján nem lehet megállapítani a teljesítés hiányát, szükségesnek tartotta további bizonyítás lefolytatását, és annak körében igazságügyi könyvszakértő szakvéleményének beszerzését arra nézve, hogy az adós a megtámadott adásvételi szerződések megkötésekor ténylegesen rendelkezett-e az adásvételi szerződésekben feltüntetett mennyiségű és fajtájú műrágyával.

[43] Véleménye szerint a faktoring keretszerződés felmondásával az adós visszafizetési kötelezettsége a Ptk. 6:407. § (2) bekezdése és a faktoring keretszerződés 9.2. pontja alapján azonnali hatállyal beállt. Ezért az adóst terheli a visszafizetési kötelezettség, amely miatt a felmondást követően csak ez követelhető, így a felperes az alperessel szemben igényt nem érvényesíthet. Ez abból is következik, hogy a faktoring keretszerződésen túlmenően a felperes és az adós között egyedi engedményezési szerződések nem jöttek létre, így a faktoring keretszerződés felmondásával az engedményezések felmondása is megtörtént. Kitért arra, a Ptk. 6:193. § (2) bekezdése értelmében az átruházásra irányuló szerződésen vagy más jogcímen, így a faktoraláson kívül a követelés engedményezése is szükséges, amely az engedményező és az engedményes szerződése. Ennek hiányában pedig a követelés

átruházására nem kerülhetett sor. A Ptk. 6:194. § (1) bekezdésére figyelemmel lényegesnek tartotta, hogy a faktoring keretszerződés mint jogcím alapján jön-e létre a felek között az engedményezési szerződés, és azt is, hogy az engedményezéskor a követelések alapjául szolgáló jogviszony még nem létezett. Előadta, az elsőfokú eljárásban a faktoring szerződés szabályai és az engedményezés kapcsán tett, a követelés érvényesíthetőségének megalapozatlanságát alátámasztó további nyilatkozatait változatlanul fenntartja.

[44] Hivatkozott arra is, elállt az adós teljesítésének hiánya miatt az adásvételi szerződésektől, így azok megszűntek. Ezáltal szintén nem érvényesíthet vele szemben követelést a felperes.

[45] Az elsőfokú bíróság anyagi jogi álláspontjának helytelensége folytán a Pp. 279. § (1) bekezdése és 346. § (5) bekezdése megsértésének tartotta, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokat érdemben nem értékelte és az előterjesztett bizonyítási indítványokat mellőzte.

[46] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Hangsúlyozta, a vele szembeni kifogásolás jogáról az alperes kifejezett nyilatkozatával lemondott, amely kapcsán nem merülhet fel, hogy a felperes ejtette volna tévedésbe vagy tévesztette volna meg az alperest. Az engedményezési értesítők záradékában megtett nyilatkozatok egyoldalú címzett jognyilatkozatok, így az eredményes megtámadáshoz az alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a tévedését a felperes okozta, vagy a más által okozott tévedést a felperes felismerhette. A megtévesztést azonban az alperes kizárólag az adósra tulajdonította, az alperes megtámadott nyilatkozatai pedig a faktoringhoz, ezen belül a visszerhes engedményezéshez kapcsolódtak, és a tartozáselismerő nyilatkozat vonatkozásában a jognyilatkozat ingyenessége értelmezhetetlen.

[47] Álláspontja szerint a faktoring keretszerződés felmondása nem zárja ki az alperessel szembeni igényérvényesítést, mivel a Ptk. 6:407. § (2) bekezdésében foglaltakhoz képest a faktoring keretszerződés alapján akkor köteles a követelés visszaengedményezésére, amennyiben az adós visszafizetési kötelezettségét teljesítette és az alperessel szemben fennálló valamennyi felperesi követelést az adós megfizette. Ez azonban jelen esetben nem történt meg, így a követelés visszaengedményezésére nem volt köteles. Állította, a faktoring keretszerződés a később keletkezett jogviszonyokra is kiterjedt, ezért az adós az alperessel szemben később keletkezett követeléseit is a felperesre engedményezte. Az engedményezés absztrakt jellege és az engedményezés tényéről való szabályszerű értesítés miatt a perben az adós és a felperes közötti jogviszony nem vizsgálható, így az sem, hogy az engedményezési szerződés kiterjedt-e a később létrejött jogviszonyokra vagy sem.

[48] Vítatta, hogy az alperes az adásvételi szerződéstől elállt volna, mivel ezt alátámasztó okirat nem áll rendelkezésre. Egyebekben véleménye szerint az adásvételi szerződés bármilyen módon való megszüntetése vele szemben hatálytalan az engedményezéskor hatályos Ptk. 6:197. § (2) bekezdésének erre vonatkozó kifejezett rendelkezése nélkül is. A Ptk. e szabályát módosító a gazdaság versenyképességének növelése érdekében történő törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIX. törvény 97. §-ához fűzött miniszteri indokolásból kitűnően ugyanis a jogszabálmódosítás csupán azt a jogalkotói akaratot egyértelműsítette, hogy a hatálytalanság jogkövetkezménye mind a szerződés módosításához, mind annak megszüntetéséhez is fűződik.

Az ítéltábla döntésének indokai

[49] A fellebbezés alaptalan.

[50] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[51] Ennek megfelelően – a fellebbezés indokaira figyelemmel – a másodfokú eljárásban egyrészt az adós teljesítésének ténye kapcsán a Pp. 369. § (1) bekezdése, valamint a Pp. 369. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerinti felülbírálati jogkör, míg egyebekben az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelése vonatkozásában a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására volt lehetőség.

[52] Mindenekelőtt az ítéltábla az alperes fellebbezésének az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatai fenntartására irányuló hivatkozása kapcsán az alábbiakra mutat rá. A másodfokú bíróság eljárása nem az elsőfokú eljárás megismétlése, a fellebbezésnek ezért szükségszerű tartalmát képezik a Pp. 371. § (1) bekezdés b) pontjában előírtak is, így azoknak az indokoknak a megjelölése, amely miatt a fél az elsőfokú ítélet megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését kéri. A másodfokú eljárás célja ugyanis az elsőfokú eljárásban esetlegesen elkövetett eljárási szabálysértésnek vagy az elsőfokú bíróság esetlegesen megalapozatlan vagy téves döntésének a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai közötti korrigálása. Ehhez a fellebbezésnek tartalmaznia kell konkrétan, hogy a fellebbező mit sérelmez, mit tart jogszabálysértőnek és milyen indokkal az elsőfokú eljárásban, illetve az elsőfokú bíróság döntésében. Nem elegendő ezért a fellebbezésben csupán visszautalni az elsőfokú eljárás során előterjesztett valamely beadvány tartalmára, vagy akként nyilatkozni, hogy a fellebbező az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait fenntartja (hasonlóan: BDT2021. 4397.) Következésképpen az elsőfokú eljárásban előadott, de a fellebbezésben külön meg nem jelölt hivatkozások a másodfokú eljárásban nem voltak vizsgálhatók.

[53] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmeket terjesztett elő, amelyek közül az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelmet megalapozottnak találta.

[54] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként előterjesztett keresetei közül elsődlegesen a faktoring keretszerződés alapján reá engedményezett vételárnak a Ptk. 6:215. § (1) bekezdésén alapuló teljesítése iránt érvényesített igényt. Ennek alapjául előadta, hogy az adós és az alperes között létrejött adásvételi szerződések alapján az alperest vételár fizetési kötelezettség terheli, amelyre vonatkozó követeléseket az adóssal megkötött faktoring keretszerződés alapján engedményezés útján megszerzett. E követelések kapcsán pedig az

alperes nyilatkozott az adós szerződéses kötelezettsége teljesítésének megtörténtéről, tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és lemondott arról, hogy a felperessel szemben az engedményezett követelésekre, azok teljesítését illetően kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással éljen. Az alperes ellenkérelmében az adásvételi szerződés létrejöttét nem vitatta, hivatkozott ugyanakkor arra, hogy e szerződések és a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítés utasítás” elnevezésű okiratokban tett egyoldalú jognyilatkozatai tévedés és megtévesztés miatt érvénytelenek, az engedményezés nem jött létre, az adós a szolgáltatását nem teljesítette, az adásvételi szerződésektől az adós szerződésszegése miatt elállt, a faktoring keretszerződést a felperes felmondta, amelyek folytán a felperes felé az adásvételi szerződésekből eredő vételár fizetési kötelezettsége nincs.

[55] Az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte az alperes érvénytelenségi kifogását a fenti egyoldalú jognyilatkozatok esetében, és megállapíthatónak találta az engedményezés létrejöttét, valamint a joglemondás folytán, hogy az alperes nem hivatkozhat a felperessel szemben az adásvételi szerződések érvénytelenségére, a vételárfizetési kötelezettség létrejöttének hiányára és az adásvételi szerződés megszűnésére. Ezeket ugyanakkor az alperes fellebbezésében vitatta.

[56] A felperes és az adós között – az alperes által sem vitatottan – a Ptk. 6:405. §-a szerinti, keret jellegű faktoring szerződés jött létre. E jogszabályi rendelkezés értelmében a faktoring szerződés alapján a faktor meghatározott pénzüsszeg fizetésére, az adós harmadik személlyel szembeni követelésének a faktorra engedményezésére köteles; ha az engedményezett követelés esedékességekor a kötelezett nem teljesít, az adós a kapott összeg visszafizetésére és kamat fizetésére, a faktor a követelés visszaengedményezésére köteles. A Ptk. által szabályozott faktoring szerződés alapján a követelésnek egy hitelügylet biztosítására való átruházása, és ennek keretében a követelés engedményezéssel mint rendelkező jogügylettel való átadása történik. Engedményezés esetében a Ptk. 6:197. § (2) bekezdésének második mondata szerint a kötelezett az engedménnyessel szemben azokat az alapügyre vonatkozó kifogásokat érvényesítheti és azokat az ellenköveteléseket számíthatja be, amelyek az engedményezővel szemben az értesítésekor már fennállt jogalapon keletkeztek. A kötelezett tehát – a későbbiekben kifejtendőkre tekintettel a joglemondás esetét kivéve – a követelésnek a keresetőségi jogot megalapozó átszállása (megszerzése) hiányán túlmenően azokat a kifogásokat hozhatja fel, amelyeket az engedményezővel szemben felhozhatott volna, ha azok jogalapja már az értesítés időpontjában fennállt. Ilyen lehet – egyebek mellett – az eredeti szerződés érvénytelensége (semmissége vagy megtámadhatósága), a követelés megszűnése, elévülése, a szerződésszegés.

[57] Jelen esetben az adós mint eladó és az alperes mint vevő között adásvételi szerződések jöttek létre, amelyek 3.2. pontja alapján a vételár megfizetési kötelezettség abban az esetben áll be, amennyiben a szerződés tárgyát képező műtrágya átvételét követően az adós által kiállított szállítólevélen az alperes igazolja a teljesítést, birtokbevételt. Ezek a perbeli adásvételi szerződések vonatkozásában megtörténtek. Az adós „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban írásban értesítette az alperest a faktoring szerződésen alapuló engedményezések tényéről, az adásvételi szerződésekből fennálló – kötelezeti levonás feltüntetésének hiányában a számla összegével megegyező – tartozások összegéről, és felhívta az alperest, hogy a felperes részére teljesítsen. Ebben az okiratokban az alperes jognyilatkozatokat tett, az engedményezést tudomásul vette, az alapügyletre vonatkozóan igazolta, hogy az adós a számlák alapjául szolgáló kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, és kijelentette, hogy a felperes felé az – összegszerűen is

feltüntetett – engedményezett követeléssel tartozik. Kijelentette továbbá, hogy a felperes felé az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond.

[58] Az alperes a perben a joglemondó nyilatkozatot is magába foglaló „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban a felperes felé megtett jognyilatkozatai tekintetében tévedés és megtévesztés címén megtámadási jogát kívánta érvényesíteni, továbbá hivatkozott a vételár fizetési kötelezettsége hiányának alapjaként arra is, hogy a perbeli követelések engedményezése nem történt meg, a faktoring keretszerződés megszűnt. Az alapügyletben szereplő adásvételi szerződések tekintetében tévedés és megtévesztés címén megtámadási kifogást terjesztett elő, valamint hivatkozott arra is, hogy az adós a szolgáltatását nem teljesítette és az adásvételi szerződésektől az adós szerződésszegése miatt elállt, azaz a követelés megszűnt.

[59] Az alperes a per tárgyát képező adásvételi szerződések esetében a szerződéskötések napján a felperes felé két nyilatkozatot tett, egy az alapügyletre vonatkozó tartozáselismerő és egy joglemondó nyilatkozatot. A „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban tett nyilatkozataiban elsőként elismerte az adós általi szerződésszerű teljesítést, és kijelentette, hogy a felperes felé az – összecszerűen is feltüntetett – engedményezett követelésekkel tartozik, azokat a felperesnek határidőre megfizeti. Az ítéltábla rögzíti, a nyilatkozatokból világosan kitűnik, hogy az alperes az adásvételi szerződésekből eredő, felperesre engedményezett vételár követeléseket nem vonta kétségbe, vállalta azok megfizetését, tehát elismerte a felperes felé fennálló ilyen kötelezettségeit. Ezért a perbeli adásvételi szerződésekből eredő vételárfizetési kötelezettségeit illetően az alperes a Ptk. 6:26. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatokat tett, amellyel ellentétes állítást az alperes a perben sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem közölt. Miután a perbeli adásvételi szerződések 3.2. pontjából következően a vételár fizetési kötelezettség beálltának feltétele az adós részéről történő teljesítés, a szerződésszerű teljesítést elismerő nyilatkozat is a tartozáselismerés körébe tartozik, attól nem választható külön.

[60] A Ptk. 6:26. §-a értelmében a tartozáselismeréssel a tartozás jogcíme nem változik meg, de a tartozását elismerő kötelezettet terheli annak bizonyítása, hogy tartozása az elismerő nyilatkozat megtételének időpontjában nem vagy alacsonyabb összegben állt fenn, bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapult. A tartozáselismerés tehát új kötelezettséget nem keletkeztet, következménye az, hogy vita esetén megkönnyíti a másik fél helyzetét, mivel az elismert kötelezettség teljesítése alóli mentesülés érdekében, az azt megalapozó – a Ptk. 6:26. §-a szerinti – tényeket az elismerő nyilatkozatot tevő köteles bizonyítani. Tartozáselismerés esetén a Ptk. 6:26-a így lehetőséget biztosít arra is, hogy a kötelezett – a jogosult követelést megalapozó szerződés(ek) érvénytelensége, illetve engedményezés esetén a követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya mellett – az ellenszolgáltatás alapját képező szolgáltatás teljesítésének egészbeni vagy részbeni hiányára, azaz szerződésszegésre hivatkozzon. A Ptk. 6:137. §-a szerint ugyanis a szerződés megszegését jelenti bármely kötelezettség szerződésszerű teljesítésének elmaradása, amely szerződésszegés legalapvetőbb, a visszterhesség elvéből is levezethető objektív következménye, hogy a nem teljesült szolgáltatásért, illetve a szolgáltatás nem teljesült részéért ellenszolgáltatás nem jár (Kommentár a Polgári Törvénykönyvhöz 2. kötet 1525. oldal, Wolters Kluwer, 2014). Ezen kívül – egyebek mellett – a szerződésszegés

következményeként a jogosultat a Ptk. 6:140. §-a értelmében megilleti a szerződés megszüntetésének joga is.

[61] Az alperes által előadottak kapcsán elsőként a joglemondó nyilatkozat tartalma volt vizsgálendő, így az, hogy a lemondás érinti-e az alperes által az alapügylet tekintetében, és az engedményezés körében a perben érvényesíthető és érvényesített kifogásokat. A lemondó nyilatkozatot illetően előterjesztett megtámadási kifogásról ugyanis csak akkor szükséges dönteni, amennyiben a lemondás a perben érvényesített kifogásokra is vonatkozik. Ellenkező esetben a jogvita mikénti elbírálása szempontjából nincs jelentősége a lemondó nyilatkozat esetleges érvénytelenségének, mivel a kifogások az azokat érintő lemondó nyilatkozat hiányában – mint ahogyan a lemondó nyilatkozat érvénytelensége esetén – a perben érvényesíthetők. Ha a lemondó nyilatkozat kihat a perben az alperes által a felperes követelésével szemben előterjesztett kifogásokra, a továbbiakban a lemondó nyilatkozat érvényességéről kell dönteni, és annak érvényessége esetében azt lehet és kell vizsgálni, hogy mi a lemondó nyilatkozat következménye a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban megtett más jognyilatkozatra, valamint az adásvételi szerződéssel és a vételár követeléssel összefüggésben az alperes által a perben felhozott kifogásokra.

[62] A szerződés érvénytelensége, a szerződésszegés, a szerződés megszűnése és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya esetére biztosított jogairól azonban a szolgáltatás jogosultja – aki egyben az ellenszolgáltatás kötelezettje – a Ptk. diszpozitív rendelkezéseiből következően lemondhat, amely érvényes és hatályos nyilatkozatnak az a következménye, hogy a szerződés érvénytelenségéből, szerződésszegésből és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiányából eredő igényt nem érvényesíthet, elveszti azt a jogosultságát, hogy ezek valamelyikére alapítottnan hivatkozzon a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a tartozása hiányára (hasonlóan: Kúria Gfv.VII.30.266/2012/5. szám). Egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról (igényérvényesítésről vagy vitatásról) kifejezetten lemond (BH2018. 146), amelynek megfelel az olyan nyilatkozat, amely tartalma szerint arra irányul, hogy a szerződés érvénytelensége, szerződésszegés – így teljesítés hiánya – és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya miatt semmilyen kifogással nem él. Jelentősége volt ezért a jogvita mikénti elbírálása során annak, hogy az alperes lemondott-e a felperessel szemben arról a jogáról, hogy a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiányára, az adásvételi szerződések érvénytelenségére, az adós teljesítésének elmulasztása miatt az adós szerződésszegésére és ezekre alapítottnan a vételár fizetési kötelezettség hiányára hivatkozzon.

[63] Jelen esetben az alperes az adásvételi szerződések napján tett tartozáselismerő nyilatkozatokkal egyidejűleg arról is nyilatkozott, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond. Ezt az alperes nem vitatta, de álláspontja szerint ez a nyilatkozat a tartozáselismeréssel szemben nem akadályozta a perben és a vele szembeni követelés átszállása (megszerzése) hiányának, az adásvételi szerződések érvénytelenségének, az adós szerződésszegésének és a teljesítése megtörténtének vizsgálatát.

[64] Ebben a nyilatkozatokban a „semmilyen” kifejezés használatával az alperes a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése szerint meg nem engedett kiterjesztő értelmezés nélkül is egyértelműen, ellentmondásmentesen – azaz ezért értelmezésre nem szorulóan (BH2018. 127) – a felperesre engedményezett követeléseket és azok teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásról lemondott, így a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiányára, az adásvételi szerződések érvénytelenségére, az adós szerződésszegésére, a szerződés megszűnésére és a szolgáltatása teljesítésének hiányára való hivatkozásról is, mivel azok a vételár követelés teljesítését érintik. A joglemondás tehát kiterjedt a perben az alperes által érvényesíteni kívánt ezen kifogásokra, így szükséges volt a lemondó nyilatkozattal összefüggő tévedésre és megtévesztésre alapított megtámadási kifogás elbírálása.

[65] A „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban megtett lemondó nyilatkozat mellett a tartozáselismerő nyilatkozat kapcsán is megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a megtámadási jogát tévedés és megtévesztés címén a perben kifogás útján gyakorolhatta. Ezt a felek fellebbezéssel nem támadták, így az ítéltáblának a másodfokú eljárásban irányadónak kellett tekintenie azt, hogy a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok a perben megtámadhatók. Ezért az alperes fellebbezése folytán vizsgálni kellett, hogy e jognyilatkozatok tévedés vagy megtévesztés miatt érvénytelenek-e.

[66] A Ptk. 6:90. § (1) bekezdése szerint, aki a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, szerződési nyilatkozatát megtámadhatja, ha tévedését a másik fél okozta vagy felismerhette. Lényeges körülményre vonatkozik a tévedés akkor, ha annak ismeretében a fél nem vagy más tartalommal kötötte volna meg a szerződést. E jogszabályi rendelkezés alapján tévedésre a másik ügyletkötő fél, de harmadik személy magatartása, valamint egyéb körülmény egyaránt vezethet, de az csak akkor releváns, ha azt a másik fél okozta vagy felismerhette. A tévedésre alapított megtámadás ebből következően csak akkor vezethet eredményre, ha annak feltételei együttesen fennállnak a szerződés megkötésének időpontjára vetítetten. A Ptk. 6:91. § (2) bekezdésében szabályozott megtévesztés a tévedés „minősített esete”, amelynek megállapíthatóságához a tévedésnél részletezett feltételek fennállta szükséges azzal az eltéréssel, hogy a megtévesztés szándékos tévedésbe ejtés, illetőleg tévedésben tartás. A Ptk. 6:9. §-a folytán a jognyilatkozatokra is alkalmazandó Ptk. 6:93. §-a továbbá akként rendelkezik, hogy ingyenes szerződés esetén – egyebek mellett – tévedés vagy megtévesztés címén a szerződést akkor is meg lehet támadni, ha e körülményeket a másik fél nem ismerhette fel. A Ptk. 6:93. § ingyenes szerződésre vonatkozó rendelkezései annyiban különböznek a visszterhes szerződések Ptk. 6:90. § (1) bekezdésben és 6:91. § (1) bekezdésében foglalt általános szabályaitól, hogy visszterhes szerződéseknel a szerződés érvénytelenségére hivatkozó felet a tévedése, megtévesztése fennállása mellett annak bizonyítása is terheli: tévedését, megtévesztését a másik fél felismerhette; míg az ingyenes szerződéseknel az érvénytelenség megállapításához elegendő a tévedés, megtévesztés fennállásának bizonyítása.

[67] A joglemondó és tartozáselismerő nyilatkozat azonban – az alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – nem ingyenes jognyilatkozat. A lemondó és tartozáselismerő nyilatkozat nem minősül önálló kötelezettség-vállalásnak, azok egy alapjogviszony fennállását feltételezik, amelyből ered a lemondással érintett jog, illetve az elismert tartozás. A lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatból nem is keletkezik jogosultság semmilyen szolgáltatás követelésre, az ellentételezés az alapjogviszony keretében történhet. A lemondó

és tartozáselismerő nyilatkozat érvényességét önmagában nem érinti, hogy a nyilatkozatot a kötelezett milyen megfontolásból teszi, mint ahogyan az sem, hogy a jogosulttól annak elvállalása ellenében kért-e és ha igen, milyen ellenszolgáltatást a kötelezett. Jelen esetben az alapjogviszonyok adásvételi szerződések, azokkal összefüggésben mondott le az alperes egyes jogairól, és az abból eredő vételár tartozását ismerte el, amely következtében a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok ingyenesként nem értelmezhetők. Ezáltal a perbeli lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatokra a Ptk. 6:93. §-ában foglaltak nem alkalmazhatók.

[68] A lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok címzettje pedig a felperes mint engedményes, mivel azokat az alperes azt követően tette meg, hogy az engedményezést tudomásul vette, kifejezetten a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető kifogásokról mondott le, a felperes felé ismerte el tartozását, és a nyilatkozatok felpereshez való továbbítása is megtörtént. Ez egyben azt is jelenti, hogy az adós az engedményezésre tekintettel a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok esetében sem minősülhet a megtámadásra vonatkozó szabályok szempontjából másik félnek. E jognyilatkozatokban az adóssal szemben az alperes valamely jogáról nem mondott le, az alperes az adóssal szemben a szerződés érvénytelenségéből, a szerződés megszegéséből vagy a megszűnéséből eredő igényeit változatlanul érvényesítheti. Ezért a tévedés, megtévesztés megállapításához szükséges konjunktív feltételek közül a nyilatkozó tévedésének okozása vagy felismerése a felperesre vonatkoztatva vizsgálendő. A lemondó és tartozáselismerő nyilatkozat mint egyoldalú jognyilatkozat tévedésre vagy megtévesztésre alapított megtámadása akkor lehet sikeres, ha az alperes bizonyítja, hogy jognyilatkozata megtételekor lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt, továbbá, hogy tévedését a felperes okozta vagy felismerhette, amelyek közül az alperes az utóbbira hivatkozott.

[69] Az alperes a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok megtámadása kapcsán tévedését és megtévesztését abban a körülményben jelölte meg, hogy az adásvételi szerződés tárgyát képező dolog – annak bemutatása ellenére – nem képezhette az adós tulajdonát, illetve az adós a teljesítéshez elegendő mennyiséggel eleve nem is rendelkezhetett.

A Ptk. nem szakított a nemo plus iuris elvével, ugyanakkor a Ptk. 6:107. § (1) bekezdésének második mondata akként rendelkezik, hogy a szolgáltatás nem lehetetlen azért, mert a kötelezett a szerződés megkötésekor nem rendelkezik a szolgáltatás tárgyával. A Ptk. módot ad a kötelezettnek arra, hogy a szerződéskötéskor jogi vagy fizikai okból fennálló lehetetlenséget a teljesítési határidőig orvosolja: a dolgot beszerezze, a jogot megszerezze, vagy a szerződésszerű teljesítés feltételeit más módon biztosítsa. A kötelezettet a jogszavatossági kötelezettség is a teljesítésre ösztönzi. Az esetek nem elhanyagolható részében a szolgáltatás lehetetlensége a teljesítési határidőig orvosolható, és a teljesítésre sor kerülhet. Ezekben az esetekben a Ptk. nem érvényteleníti a jogviszonyt a semmisség előírásával, hanem módot ad a kötelezettnek a lehetetlenség elhárítására. Előfordul például, hogy valamely dolog tulajdonjogának átruházását vállaló kötelezett a szerződéskötéskor még nem tulajdonos, de a teljesítés időpontjában már az lesz: harmadik személytől kötelmi jogcíme alapján követelheti az eladott dolgot, vagy – fajlagos szolgáltatás esetén – beszerezheti azt, és így lehetővé válik a szerződésszerű teljesítés.

[70] A tulajdonátruházásra kötött szerződés tehát nem minősülhet azért érvénytelennek, mert a kötelezett a szerződéskötéskor még nem volt tulajdonosa az átruházni kívánt dolognak. A nemo plus iuris elve ugyanis nem a szerződéskötés, hanem a teljesítés (a tulajdonátruházás)

időpontjában követeli meg azt, hogy a kötelezett a vállalt kötelezettség teljesítésére képes legyen (EBH2003. 867.). Az a tény maga, hogy az eladó a szerződés megkötésekor nem rendelkezik a dolog tulajdonjogával, nem jelenti azt, hogy biztosan nem lesz képes a kötelezettségét teljesíteni, mivel ez a helyzet megváltozhat.

Ehhez képest más esetnek minősül az, ha az eladó már a szerződés megkötésekor teljes bizonyossággal tudja, hogy a szolgáltatása teljesítésére nem lesz képes, vagy azt nem is akarja teljesíteni. Ezek ugyanis tévedésre, illetve megtévesztésre alapított megtámadási okokat jelentenek. Lényeges, az érvénytelenség okának a szerződés megkötésének, illetve az egyoldalú jognyilatkozat megtételének időpontjában kell fennállni. Önmagában az a körülmény, hogy a szerződés valamely tartalmi elem tekintetében nem teljesül, azaz a kötelezettség szerződésszerű teljesítése elmarad, szerződésszegést valósít meg. A szerződésszegés pedig a teljesítési létszakhoz kapcsolódó jogintézmény, amelynek jogkövetkezményei eltérnek az érvénytelenség jogkövetkezményeitől. Ezért a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok megtámadását illetően annak van jelentősége, hogy a felperes számára az volt-e felismerhető, hogy az adós az adásvételi szerződések megkötésekor tudatában volt a későbbi teljesítésének – alperes által állított – hiányával.

[71] Az elsőfokú bíróság az állított tévedést, megtévesztést nem találta a felperes által felismerhetőnek, amely megállapítást az alperes fellebbezésében azért támadta, mert nem a felperesnél, hanem más pénzintézeteknél vezetett, a felperes által nem ismert bankszámlán történt az adós forgalma. Az alperes állításával ellentétben ugyanakkor a periratok között 62. sorszám alatt található bankszámlakivonatokból megállapíthatóan beszállítója, a cég 1 neve Trading SA felé az adós a felperesnél vezetett bankszámla1 és bankszámla2 számú deviza bankszámláiról is teljesített folyamatosan nagy összegű kifizetéseket. Az pénzintézet neve vezetett bankszámla esetében pedig tanú 1 neve tanú – bankszámlakivonatok perben való rendelkezésre állását megelőzően tett – vallomásában azt mondta el, hogy ezt a bankszámlát bekérték (40. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal 5. bekezdés). Ezért az adós teljesítőképességének hiányára nem következethetett a felperes az adós bankszámláinak adataiból. Egyebekben az adós beszállítója felé történő vételár kifizetés esetleges hiánya önmagában nem is jelenti azt, hogy az adós az ő vevői felé nem lesz képes teljesíteni szolgáltatását. A felperes tudattartalmának megítélése szempontjából döntő jelentősége annak az elsőfokú bíróság által is értékelt körülménynek van, hogy – az adós szolgáltatásának megvizsgálására a Ptk. 6:127. § (1) bekezdése alapján köteles – alperes aláírta azt az okiratot, a szállítólevelet, amely az adásvételi szerződés 3.2. pontja szerint a teljesítést és a birtokbavételt igazolja, továbbá nyilatkozott a teljesítés megtörténtéről is. A joglemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok megtételekor az alperes részéről sem volt olyan jelzés a felperes felé, amely az okiratban foglaltakat megkérdőjelezte volna. Helyesen jutott tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperes nem ismerhette fel az alperes által állított tévedést, megtévesztést. Ezért tévedés, megtévesztés miatt a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok megtámadásának nincs helye, és azokat a perben érvényesnek kellett tekinteni, ennek figyelembevételével kellett a jogvitát a továbbiakban elbírálni. A lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatok alperesi kifogással való eredménytelen megtámadása miatt nem kellett a perben vizsgálni, hogy az alperes által a tévedés, megtévesztés alapjául megjelölt körülmények valósak-e, és annak előfeltételeként azt sem, hogy az adós részéről teljesítés történt-e vagy sem.

[72] Az alperes a vételár követelések alapját képező adásvételi szerződések esetében tévedés és megtévesztés miatt a Ptk. 6:89. § (4) bekezdése alapján megtámadási jogát kívánta

kifogásként érvényesíteni. Az alperes azonban a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban foglalt nyilatkozatában érvényesen és hatályosan lemondott arról, hogy a felperesre engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így a követeléseket megalapozó szerződések érvénytelensége miatt kifogást érvényesítsen. Az adásvételi szerződéseket érintően az elsőfokú bíróság – eltérően a lemondó és tartozáselismerő nyilatkozatoktól – nem is állapította meg, hogy az alperes megtámadási joga nem szűnt meg. Az alperes pedig fellebbezésében nem állította, hogy a lemondó nyilatkozat érvényessége ellenére más okból az adásvételi szerződéseket illetően a megtámadási joga ne szűnt volna meg. Az elsőfokú bíróságnak az adásvételi szerződések megtámadhatóságának hiányára vonatkozó megállapítása így a Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel más okból nem volt felülbírálható. Eredményes megtámadás hiányában ezért az adásvételi szerződéseket érvényesnek kellett tekinteni, azaz azokból eredően vételár követelésre jogot lehet alapítani.

[73] Az alperesnek a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokba foglalt érvényes és hatályos lemondó nyilatkozata kiterjedt arra is, hogy a felperessel szemben az adós teljesítésének, azaz szerződésszegésének hiánya miatt kifogást érvényesítsen. Nyilatkozatát az alperes annak ismeretében tette meg, hogy az adós teljesítését igazolta és elismerte, ezáltal a joglemondással az adós teljesítése hiányának kockázatát is magára vállalta. Az alperes ezért nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy az engedményezés tárgyát képező – a perben érvényesített – vételár követelés az adós szolgáltatásának teljesítése hiányában nem jött létre, mint ahogyan arra sem, hogy szerződésszegés következményeként az adásvételi szerződés esetlegesen megszűnt. Egyetértett ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint nem lehetett és kellett a perben vizsgálni, hogy az adós részéről teljesítés mennyiben történt, ilyen okból ugyanis az alperes az elismert tartozás felperes részére történő megfizetése alól sem az adásvételi szerződések érvénytelenségére, sem szerződésszegésre, sem a szerződésnek ez utóbbira alapított megszűnésére való hivatkozással nem mentesülhet.

[74] Az alperes fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy az adásvételi szerződésekből eredő vételár követelések engedményezése nem történt meg és a faktoring keretszerződés megszűnt. Ezáltal azt vitatta, hogy a felperes a vételár követeléseket az adóstól megszerezte, azaz azt, hogy engedményesként jogosult a követelések érvényesítésére.

[75] A Ptk. 6:197. § (1) és (3) bekezdése szerint az engedményezésről írásban értesíteni is kell a kötelezettet, amelynek két lehetséges módja van: egyrészt az engedményezés tényét és az engedményezett követelést megjelölve az engedményező értesíti a kötelezettet, másrészt az engedményes személyét is meghatározó engedményezési okirattal vagy más hitelt érdemlő módon az engedményes igazolja az engedményezés megtörténtét a kötelezett felé.

[76] Jelen esetben az alperest az adós értesítette az adásvételi szerződésekből eredő vételár követelések felperesre történő engedményezéséről a „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban, amelyekben az alperes nyilatkozatot tett arról, hogy az engedményezéseket tudomásul veszi, a vételár fizetési kötelezettséggel a felperes felé tartozik. Érvényesen és hatályosan lemondott továbbá arról, hogy a felperesre engedményezett vételár követeléssel szemben bármilyen, így az engedményezés és a követelés átszállásának hiánya miatt kifogást érvényesítsen. Az alperes ezért a perben nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy az adós és az alperes között létrejött adásvételi szerződésekből eredő vételár követelések felperesre való engedményezése nem történt meg,

mint ahogyan arra sem, hogy az engedményezett vételár követelés a felperesre ne szállt volna át. Ezért az elsőfokú bíróságnak nem lett volna szükséges vizsgálnia, hogy a követelés engedményezés útján való átszállása (megszerzése) megtörtént-e. Miután azonban az elsőfokú bíróság a követelés átszállására (megszerzésére) vonatkozó kifogást elbírált, és ennek lehetőségét a felperes fellebbezéssel nem támadta, a másodfokú bíróságnak az alperes fellebbezése kapcsán e körben felül kellett bírálnia az elsőfokú ítéletet.

[77] A felperes és az adós közötti, a Ptk. 6:405. §-ában szabályozottaknak megfelelő faktoring jogviszony gazdasági tartalma alapján a követelés átruházására a faktor által nyújtott hitel fedezeteként köteles az adós, és ezért a faktort nemteljesítés esetén visszkereseti jog illeti meg. A követelés átruházásához a Ptk. 6:193. § (2) bekezdése alapján az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és a követelés engedményezése szükséges. Az engedményezés az engedményező és az engedményes szerződése, amellyel az engedményes az engedményező helyébe lép. A Ptk. ezzel egyértelművé teszi, hogy az engedményezés nem kötelezettségvállalás, hanem maga a jogváltozást kiváltó kötelmi rendelkező ügylet, amellyel a követelés átkerül az engedményes vagyonába. A követelés átruházásának jogcímét pedig az ún. kötelező ügylet határozza meg, amely a Ptk. 6:405. §-ában szabályozott faktoring szerződés is. Az engedményezés az alperes vonatkozásában absztrakt jogügylet, amelyből az következik, hogy az engedményezés hiányosságaira, érvénytelenségére hivatkozással a teljesítést nem tagadhatja meg (EBH2005. 1227.). Az absztrakt jogügyletből adódó jogi hatások ugyanakkor csak akkor merülnek fel, ha az engedményezés megállapítható (Kúria Pfv.V.20.388/2020/6. szám). A dologi jogváltozáshoz pedig, vagyis ahhoz, hogy a követelés átszálljon az engedményes vagyonába, az szükséges a Ptk. 6:194. § (1) bekezdése alapján, hogy létezzen a jogviszony, amelyből a követelés fakad. A követelés ezzel válik az engedményes által is érvényesíthetővé (Kúria Pfv.V.20.872/2018/9. szám, PJD2014. 11.). A jogviszony fennállta ugyanakkor az engedményezés, azaz a rendelkező ügylet létrejöttékor szükséges, így a követelés átruházásának első elemét képező kötelező ügylet – mint a faktoring – létrejöttének nem feltétele, hogy a jogviszony abban az időpontban is létezzen.

[78] Az engedményezési szerződésre a Ptk. alakszerűségi követelményt nem határoz meg, e szerződés tehát bármilyen formában létrejöhet. A faktoring keretszerződés 5.3.4. pontja szabályozza, hogy miként történik a követelés engedményezése olyan átruházott követelést illetően, amely alapjául szolgáló jogviszony a faktoring keretszerződés aláírását követően jön létre. Ezért a szerződő felek megállapodására is figyelemmel az egyedi faktoring ügyletben az engedményezési szerződések a faktoring keretszerződésben meghatározottak szerint létrejöhetnek, amely körülmények fennálltát az alperes fellebbezésében nem vitatta. Ennek szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a felperes által a faktoring keretszerződések vonatkozásában alkalmazott általános szerződési feltételeiben foglaltak esetlegesen eltérnek, mivel ez esetben a Ptk. 6:80. §-a értelmében nem az általános szerződési feltétel, hanem a szerződésben írt feltétel válik a szerződés részévé. A követelés alapját képező jogviszonynak pedig az engedményezéskor, azaz a rendelkező ügylet létrejöttékor kell már léteznie, nem a követelés átruházásának kötelező jogügyletként első elemét képező faktoring szerződés létrejöttének időpontjában. A követelés átszállásának tehát – az alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – nem volt akadálya, hogy a faktoring keretszerződés létrejöttékor még nem léteztek a perbeli adásvételi szerződéseken alapuló jogviszonyok.

[79] Ugyancsak alaptalan az alperesnek az fellebbezési érvelése, miszerint vele szemben a faktoring keretszerződés felmondása miatt nem érvényesítheti a felperes az engedményezett

vételár követeléseket. A Ptk. 6:407. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a faktoring szerződés felmondása esetén az adós köteles a faktor által fizetett összeget és kamatot megfizetni a faktornak, a faktor pedig köteles a követelést visszaengedményezni az adósra. Az adósna a felmondás esetére történő visszafizetési kötelezettségére utal a perbeli faktoring keretszerződés 6.4.1. pontja is. A követelés visszaengedményezése kapcsán azonban a faktoring keretszerződés 6.6.1. pontja – és azzal egyezően a faktoring keretszerződés azonnali hatályú felmondás esetére vonatkozó 9.3.2. b) pontja – a szerződő felek azon megállapodását tartalmazza, miszerint a felperes kizárólag akkor köteles a követelést az adósra visszaengedményezni, amennyiben az adós a visszafizetési kötelezettségének eleget tett. A szerződő felek pedig erről rendelkezhetek, mivel a Ptk. 6:59. § (2) bekezdése értelmében a szerződés tartalmát szabadon állapíthatják meg, és ilyen tartalmú szabályozást a Ptk. nem tilt. Következésképpen önmagában az a körülmény, hogy az adósna a visszafizetési kötelezettsége a felperes felé bekövetkezett, nem érinti az engedményezés útján megszerzett követeléseket. A követelés visszaengedményezésére peradat nem is áll rendelkezésre, a visszaengedményezés megtörténtét az alperes sem állította. Ezért nincs jelentősége annak, hogy a faktoring keretszerződés felmondása miatt az adósna bekövetkezett a visszafizetési kötelezettsége a felperes felé, és a felperes a reá engedményezett vételár követeléseket alperessel szemben érvényesíthette.

[80] Helyesen jutott tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperes köteles megfizetni az elsődleges kereseti kérelem szerinti – az alperes által összezszerűségében nem vitatott – vételárat, valamint annak késedelmi kamatát, és a behajtási költségátalányt. A felperes elsődleges keresetének alapossága következtében pedig a Pp. 342. § (4) bekezdése folytán a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket és az azzal összefüggő érveket, hivatkozásokat nem kellett elbírálni.

[81] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[82] Az alperes fellebbezése eredménytelen volt, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperesnek a jogi képviselével kapcsolatban felmerűlt, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja és (5) bekezdés szerint – általános forgalmi adóval növelt – ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

Szeged, 2024. június 20.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Dobler László s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró